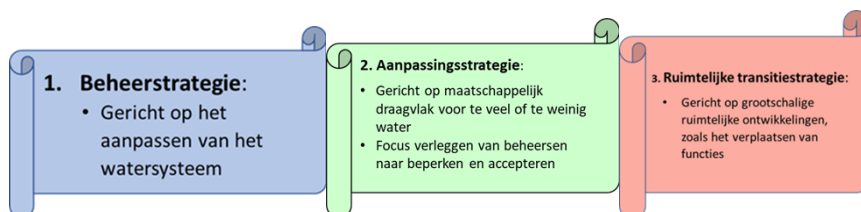

Bijlage 4: Strategiebepaling Toekomstbestendig Watersysteem per deelgebied

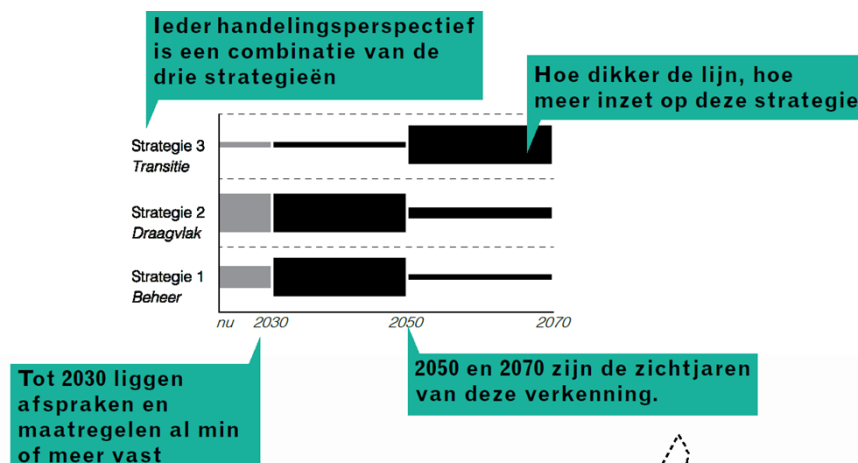
Bij AB-besluit Toekomstbestendig Watersysteem, strategiebepaling

Deze notitie gaat in op de strategiebepaling (handelingsperspectief) per deelgebied voor de middellange termijn. Voor zover deze strategie niet overeenkomt met het huidige beleid, is aanpassing van het beleid noodzakelijk en start al in de periode van het huidige WBP (met een looptijd t/m 2027). De rapportage Toekomstbestendig Watersysteem, juni 2022 (TBWS) schetst per deelgebied twee handelingsperspectieven op basis van de scenario's. Deze handelingsperspectieven bestaan uit een combinatie van de **3 strategieën uit de visie TBWS**:

1. Beheerstrategie: gericht op het aanpassen van het watersysteem
2. Aanpassingsstrategie: gericht op het gezamenlijk anders omgaan met te veel water, te weinig water, hogere temperaturen en water van mindere kwaliteit. Door aanpassingen in het bestaande gebruik wordt zoveel mogelijk schade beperkt en de gevolgen geaccepteerd.
3. Transitiestrategie: gericht op het sturen van grootschalige, ruimtelijke ontwikkelingen zoals het verplaatsen van functies, zodat deze anticiperen op en aansluiten bij de veranderende omstandigheden.

De **handelingsperspectieven** onderscheiden in grote lijnen 3 perioden:

- Korte termijn tot ongeveer 2030. Deze periode gebruiken we om de huidige strategie, het huidige beleid, om te buigen naar de door ons gewenste strategie.
- Middellange termijn vanaf 2030. De door ons gewenste strategie is regulier beleid geworden.
- Lange termijn vanaf ongeveer 2050. Afhankelijk van ontwikkelingen wordt de strategie aangepast.

Vijf lagen benadering

De 3 strategieën uit de visie TBWS kent overeenkomsten uit de lagenbenadering, die voortkomt uit de beleidsontwikkeling 'waterveiligheid'. Binnen HDSR onderscheiden we daarin 5 lagen, van voorkomen van klimaatverandering t/m borgen.

- Laag 0: Stoppen van de klimaatverandering (door o.a. verlagen CO2 uitstoot veenweide, duurzaamheid). Preventief.
- Laag 1: Robuuster maken van het watersysteem. Vergroten berging, vasthouden en infiltreren water, verbeteren waterkwaliteit, beperken emissies, uitvoeren KRW maatregelen, optimaliseren aan- en afvoer capaciteit. Verlagen van de kans dat er inundaties, watertekorten en waterkwaliteitsproblemen optreden. Preventief.
- Laag 2: Beperken gevolgen van inundatie, extreme droogte/watertekorten en temperatuurstijgingen. Ingrepen in de ruimtelijke ordening en inrichting en gebruik van het gebied. Preventief.
- Laag 3: Effectief handelen bij dreigende of optredende inundatie/watertekorten/vervuilingen/te hoge temperaturen. Goed getrainde calamiteitenorganisatie, duidelijke communicatie, denken in scenario's.
- Laag 4: Borgen goede afwikkeling van schade en herstel na opgetreden inundatie, watertekort of vervuiling. Verzekeren, communiceren, borgen.

De beheerstrategie uit TBWS komt overeen met 'Laag 1': robuuster maken systeem.

De aanpassingsstrategie komt overeen met Laag 2: beperken gevolgen door huidig gebruik aan te passen aan de aan nieuwe omstandigheden

De transitiestrategie komt overeen met Laag 2: beperken gevolgen door ingrepen in de ruimtelijke ordening

Alle drie de strategieën hebben een component 'borgen' (= Laag 4). Laag 0 is binnen HDSR ondergebracht bij het programma Duurzaamheid, maar ook bij het programma Bodemdaling Veenweide (verminderen CO2 uitstoot). Laag 3 is ondergebracht bij de calamiteitenorganisatie.

STRATEGIE (BOVEN)REGIONAAL WATERSYSTEEM

Vanwege de afbakening van het (boven)regionaal watersysteem (alleen het watersysteem zelf) kennen we hier feitelijk maar één strategie: de beheerstrategie. Het is ook nodig om het (boven-) regionale watersysteem te ontlasten. De daarvoor benodigde strategieën, die gericht zijn op de ruimtelijke ordening, zijn ondergebracht bij de deelgebieden.

Voor het (boven-)regionale watersysteem voert HDSR in 2023 een aantal verkenningen uit gericht op het vergroten van de capaciteit/vermogen van het regionale watersysteem. Dit betreft zowel de hydraulische (aan- en afvoer) als de bergingscapaciteit van het systeem. Concreet betreft dit:

- Bergingslocaties van totaal 1 à 2 miljoen m3 in het oostelijk deel van het beheergebied én 1 à 2 miljoen m3 in het westelijk deel van het beheergebied.
- Extra inlaat- en afvoervoorziening Lek
- Vergroten hydraulische capaciteit en ruimte voor waterkwaliteit en ecologie van het boezemsysteem.

STRATEGIE VEENWEIDEGEBIED

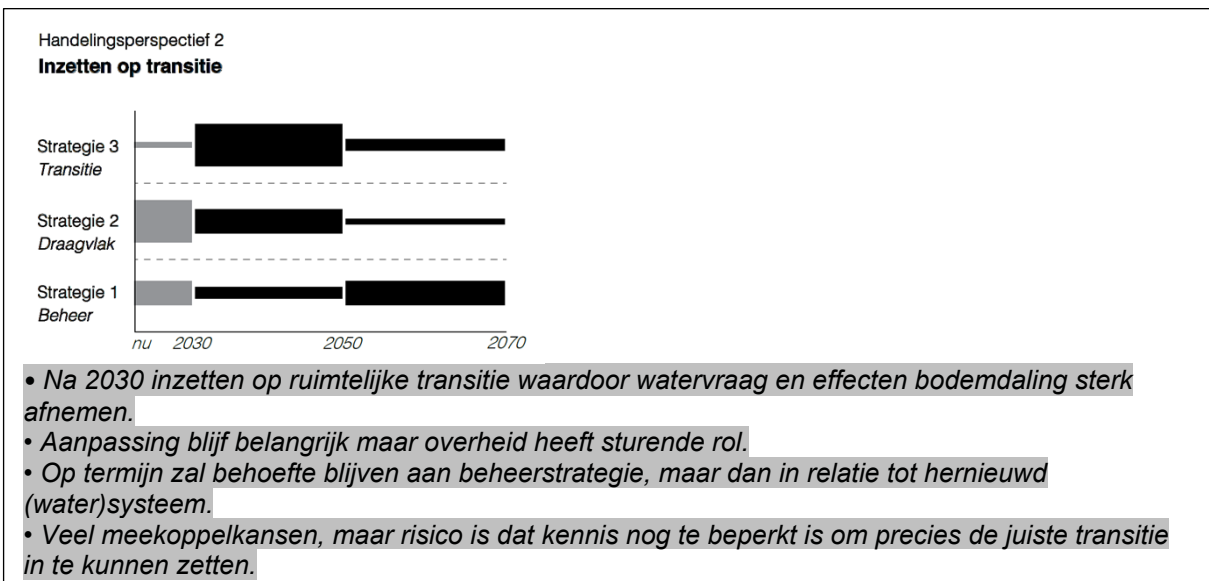
In het veenweidegebied komen verschillende maatschappelijke opgaven samen. Sommige van deze opgaven zijn conflicterend. Dit vereist een politiek-bestuurlijke beslissing, die op nationaal en provinciaal niveau genomen moet worden. De richting, die ingezet is, wijst op een vernatting van het veenweidegebied. In welk tempo en wat de consequenties zijn voor het landgebruik, is nog onduidelijk.

De rapportage TBWS geeft 2 opties:

- Continueren huidige aanpak. Dat betekent een gelijk opgaan van aanpassings- en beheer-strategie.
- Inzetten op transitie. Dat betekent intensiveren van onze betrokkenheid bij de grote maatschappelijke opgaven en transities, die vooral op nationaal en provinciaal niveau geregistreerd worden.

Gezien de onzekerheid van de lopende maatschappelijke discussie, is de voorgestelde strategie:

- Verder kwantificeren van de consequenties, beperkingen en mogelijkheden voor het watersysteem en -beheer op lager schaalniveau. Dit uitwerken voor verschillende vormen van vernatting en waterbeheer. Daarbij meenemen de mogelijke ontwikkelingen in delen van het veenweidegebied buiten HDSR, zoals de verziltingsproblematiek rondom Boskoop.
- Mits passend binnen de provinciale aanpak (verantwoording provincie) en passend binnen het operationele waterbeheer, hierbij consequenties en risico's voor wateroverlast en watertekorten afwegend:
 - Daar waar transitie aan de orde is, hierbij actief meedenken en -doen.
 - Daar waar initiatief is voor aanpassingen aan de bedrijfsvoering (landbouw) hieraan actief meewerken.

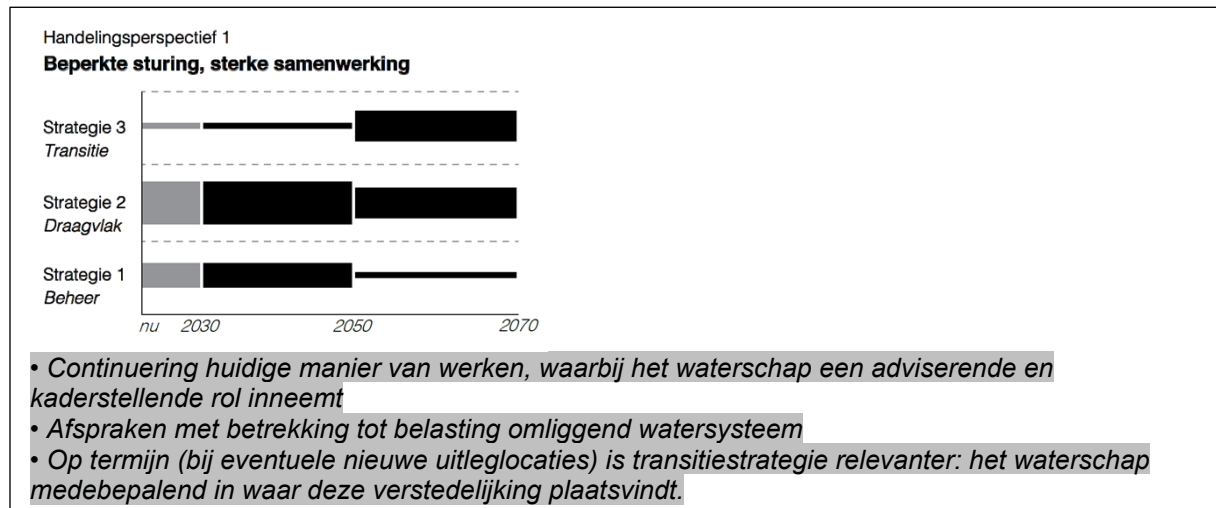
Deze strategie hangt samen met de strategie, die gekozen wordt voor de remming van de bodemdaling. Hierover vindt nog besluitvorming plaats.

STRATEGIE STEDELIJK (MIDDEN) GEBIED

In grote lijnen kent het stedelijk gebied 2 typen opgaven: het bestaand stedelijk gebied met weinig dynamiek en nieuwbouw en herstructurering met veel dynamiek. Bij bestaand stedelijk gebied zijn de natuurlijke partners de bewoners en leveranciers van deze bewoners, zoals hoveniers, kleinere aannemers, makelaars. Bij nieuwbouw en herstructurering zijn de partners projectontwikkelaars,

woningcorporaties, grote aannemers, financiers. In beide situaties zijn gemeenten en instellingen als de GGD belangrijke partners.

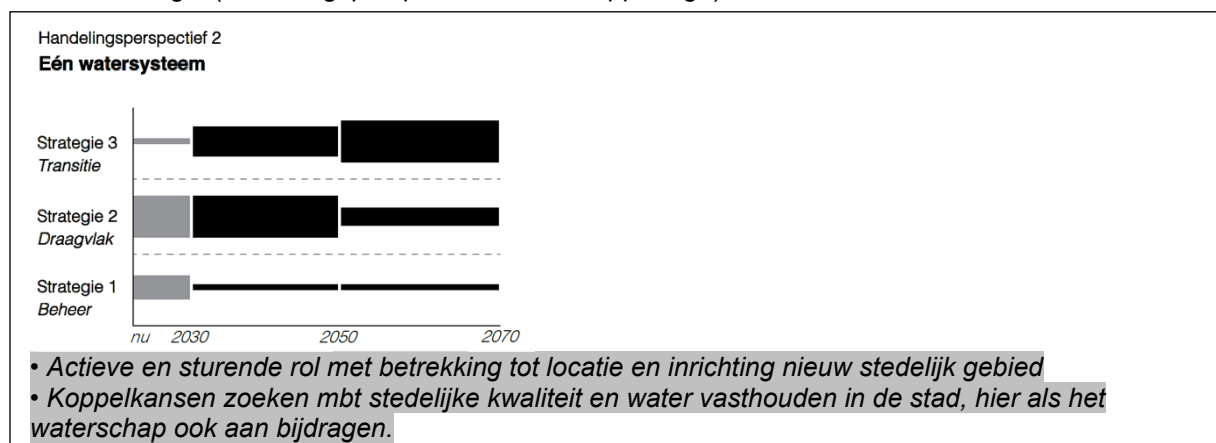
De rapportage geeft 2 handelingsperspectieven, waarbij het onderscheid zit in de benadering van nieuwbouw/herstructurering. Voor bestaand stedelijk gebied continueren we de aanpak van bewustwording, stimulering en facilitering in samenwerking met gemeenten en leveranciers (handelingsperspectief 1 uit de rapportage).

Voor nieuwbouw/herstructurering zit het verschil in de rol van HDSR bij gebiedsontwikkeling:

- Voortzetten huidige invulling van stroomopwaarts werken. Vroegtijdig aan tafel zitten, waarbij de inzet is het realiseren van een klimaatadaptief/toekomstbestendig watersysteem. HDSR stelt vooral kaders en focust op de wateropgaven.
- Verbreden van stroomopwaarts werken tot het centraal stellen van de maatschappelijke opgaven, waaronder de wateropgaven. Oplossingen zoeken via een integrale benadering, bijvoorbeeld combineren van groen en blauw. Hiermee verschuift de strategie van de beheerstrategie naar de transitiestrategie

Voorgesteld wordt de strategie voor nieuwbouw/herstructurering te verleggen naar de transitiestrategie (handelingsperspectief 2 uit de rapportage).

STRATEGIE HEUVELRUG

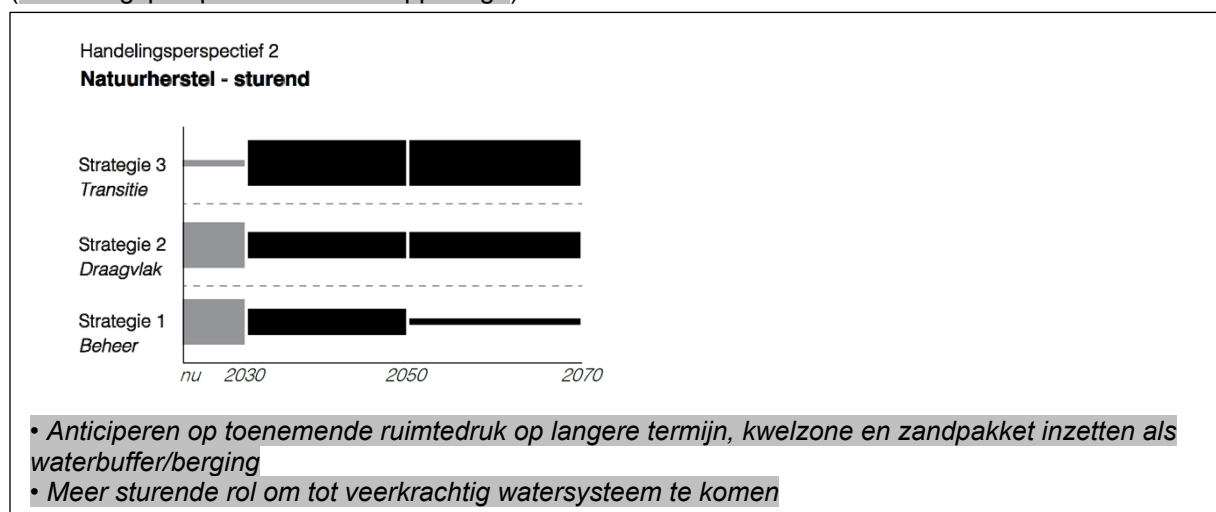
De Heuvelrug omvat het grondwatersysteem van de Heuvelrug en kwelzone van het Langbroekerweteringgebied. De waterproblematiek kenmerkt zich door tegengestelde peilbeheer

wensen van de (natte) natuur en landbouw. Dit leidt tot suboptimaal waterbeheer voor beide functies. Daarnaast spelen de droogteproblematiek en de toename van de drinkwatervraag op de hogere delen.

De rapportage geeft 2 handelingsperspectieven:

- Voortzetten van de huidige aanpak. Verder optimaliseren van het waterbeheer binnen het huidige landgebruik. Aanpak gericht op de beheerstrategie in combinatie met de aanpassingsstrategie.
- Uitgaan van het herstel van het natuurlijk watersysteem van de Heuvelrug, zoals vastgelegd in het ambitie document van de Blauwe Agenda. Dit vereist het herstructureren van gebruiksfuncties en is daarmee meer gericht op een transitiestrategie.

Voorgesteld wordt de strategie voor de Heuvelrug te verleggen naar de transitiestrategie (handelingsperspectief 2 uit de rapportage).

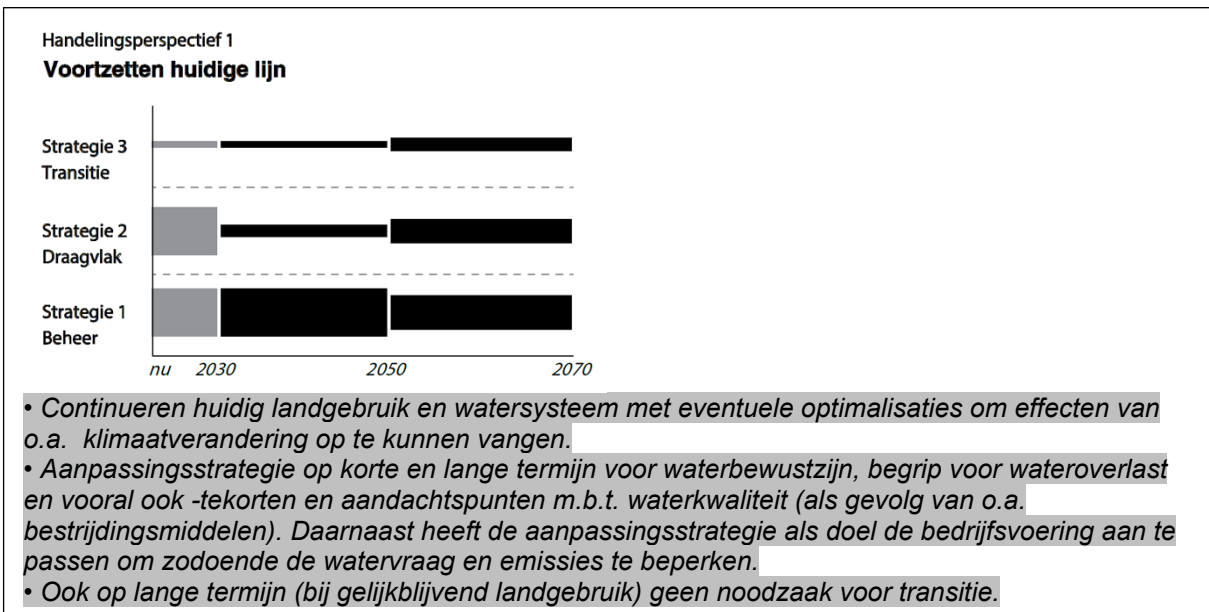
STRATEGIE RIVIERENGEBIED

Het rivierengebied kent geen grote wateropgave vanuit klimaatverandering. Mede door eerdere investeringen in het watersysteem een gunstige ligging ten opzichte van het hoofdwatersysteem en een passende functie voor het aanwezige bodem en watersysteem. Mogelijk dat klimaatverandering op den duur leidt tot noodzakelijke veranderingen in bedrijfsvoering (bijvoorbeeld andere fruitsoorten/rassen).

De rapportage geeft 2 handelingsperspectieven:

- Voortzetten van de huidige aanpak. Extra inzet blijft beperkt tot initiatieven van derden. Per situatie te beoordelen.
- Actief inzetten op aangepaste bedrijfsvoering, gericht op waterbesparing.

Voorgesteld wordt de huidige aanpak (voornamelijk beheerstrategie) voor het Rivierengebied te handhaven (handelingsperspectief 1 uit rapportage).

Samenvattend

Deze notitie geeft de strategiebepaling (handelingsperspectief) per deelgebied voor de middellange termijn, waarbij de aangegeven hoofdstrategie geen uitsluiting van de andere betekent:

- **Boven-regionaal en regionaal watersysteem**
Voor het toekomstbestendig maken van het (boven-)regionale watersysteem ligt de nadruk op de beheerstrategie. Dit betekent het verder vergroten van de capaciteit/vermogen van het watersysteem.
- **Veenweide**
Mits passend binnen de provinciale aanpak (verantwoordelijkheid provincie) en passend binnen het operationele waterbeheer, hierbij consequenties en risico's voor wateroverlast en watertekorten afwegend:
 - Daar waar transitie aan de orde is, hierbij actief meedenken en -doen.
 - Daar waar initiatief is voor aanpassingen aan de bedrijfsvoering (landbouw) hieraan actief meewerken.
- **Stedelijk gebied**
Voor bestaand stedelijk gebied wordt ingezet op de aanpassingsstrategie. Samen met gemeenten, bewoners, bedrijven en lokale leveranciers (bijv. hoveniers) wordt invulling gegeven aan een 'klimaatbestendige leefomgeving'.
Voor nieuwbouw/herstructurering wordt ingezet op de transitiestrategie. Hierbij is sprake van een totaal nieuwe situatie, waarbij de inrichting van het gebied nog open ligt.
- **Heuvelrug**
Herstel van het watersysteem is uitgangspunt. Dit gaat gepaard met een combinatie van de 3 strategieën: beheer-, aanpassings- en transitiestrategie. De betekenis is een verschuiving richting transitiestrategie.
- **Rivierengebied**
De opgave binnen het Rivierengebied is beperkt, dankzij eerdere investeringen en een passende functie. Dat betekent handhaven van de huidige aanpak (voornamelijk beheerstrategie) en oog houden voor ontwikkelingen.